

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 23 febr. 1932 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss utsträckning av i lagen om trafikförsäkring å motorfordon avsedd försäkring.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 88, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Gardell* i Gans hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag rörande sådan komplettering av lagen om trafikförsäkring m. m. att även rena olyckshändelser bliva inbegripna under försäkringen.

I fråga om de skäl, som motionären anført till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt allmänna skadeståndsregler är den, som ovarsamt framför automobil, skyldig att ersätta skada, som i följd därav åsamkas person eller egendom. Jämlikt 2 § i lagen den 30 juni 1916 angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik är därjämte automobilens ägare ansvarig för skada, som i följd av trafik med automobilen tillfogas person eller egendom, som icke befordras med densamma. Ägaren är emellertid fri från ansvarighet, där av omständigheterna framgår, att skadan varken förorsakats av bristfällighet å automobilen eller vållats av föraren. Föraren är lika med ägaren pliktig ersätta sådan skada, som nyss sagts, där ej av omständigheterna framgår, att föraren icke varit vållande till skadan. Enligt 4 § i samma lag gäller vidare, att där i följd av trafik med automobil, som mot ersättning tillhandahålles allmänheten, under dess användande för sådant ändamål skada tillfogas någon, som med automobilen befordras, och föraren är därtill vållande, är ägaren pliktig ersätta skadan. Brukar någon utan lov annans automobil, skall jämlikt 6 § brukaren i stället för ägaren svara för den skada, som därunder inträffar. Innehar någon automobil med nyttjanderätt och ingick i upplåtelsen tillika befogenhet att anställa förare å automobilen, är jämlikt 7 § sådan brukare lika med ägaren ansvarig för skada, som inträffar i följd av trafik med automobilen. Detsamma gäller, därest brukaren ej innehar automobilen med sådan befogenhet, som nämnts, men likväl anlitar annan förare än den av ägaren anställda, samt skada inträffar under denne förares handhavande av automobilen. — Såsom allmän regel gäller, att om den, som skadats, genom eget vållande därtill medverkat skall honom eljest tillkommande skadestånd jämkas. *Gällande rätt.*

Enligt 1 § i lagen den 10 maj 1929 om trafikförsäkring å motorfordon är ägare av motorfordon, som brukas i trafik i riket, pliktig att å fordonet taga och vidmakthålla försäkring, som i lagen sägs (trafikförsäkring). Sådan försäkring skall enligt 3 § i sistnämnda lag medföra rätt för den, som på grund av skada i följd av trafik med fordonet i riket enligt lag är berättigad till skadestånd av fordonets ägare, brukare eller förare, att utbetomma skadeståndet av försäkringsgivaren. Försäkringsgivarens ansvarighet skall jämlikt 11 § för varje händelse, som medför skada, täcka skadestånd om tillhoppa 60,000 kronor i anledning av personskada, med begränsning till 20,000 kronor för varje skadad eller dödad person, samt om tillhoppa 10,000 kronor i anledning av skada å egendom.

Sakkunniga. Till grund för förenämnda lag om trafikförsäkring å motorfordon låg ett av tillkallade sakkunniga utarbetat förslag,² som år 1928 avlämnades till chefen för justitiedepartementet. I motiven till sitt förslag anförde de sakkunniga beträffande den ifrågasatta trafikförsäkringens omfång bland annat, att man påtagligen icke kunde gå så långt, att försäkringen skulle bliva verksam vid rena olyckshändelser, vilka icke kunde läggas någon till last. Den, som ville erhålla försäkringsskydd mot skada, åstadkommen medelst en automobil utan någon persons fel eller försummelse, måste mot de ekonomiska följderna av sådant olycksfall likasom mot all annan dylik fara, som hotade honom i livet, söka skydd i en olycksfallsförsäkring.

Riksdagen 1928. Sedan Kungl. Maj:t samma år förelagt riksdagen proposition (nr 201) i ämnet, yttrade utskottet i avgivet betänkande (nr 42) — efter att ha framhållit behovet av ytterligare utredning i fråga om sättet för trafikförsäkringsrörelsens bedrivande — i nu förevarande avseende:

Vid den blivande utredningen synes jämväl böra komma under övervägande möjligheten att utvidga försäkringsgivares ansvarighet. Särskilt förefaller det utskottet önskvärt, att även rena olyckshändelser bliva indragna under försäkringen. Därmed vunnas ock, att civila processer, huruvida uppkommen skada berodde på ren olyckshändelse, ej vidare behövde förekomma. Då de fall, där ren olyckshändelse verkligen föreligger, torde vara relativt fåtaliga, lär den höjning av premien, som skulle betingas av en dylik utvidgning, sannolikt bliva måttlig.

På hemställan av utskottet blev propositionen av riksdagen avslagen.

Riksdagen 1929. Proposition. År 1929 framlade Kungl. Maj:t ny proposition (nr 99) med förslag till lag om trafikförsäkring å motorfordon. Föredragande departementschefen, statsrådet Bismark, anförde därvid beträffande försäkringens omfång:

I likhet med lagutskottet finner jag beaktansvärda skäl tala för en utsträckning av försäkringen att omfatta även vissa fall av ren olyckshändelse. Jag tänker därvid närmast på sådana, då någon, som icke vid tillfället anlitat motorfordon för sin befordran, blir utsatt för skada. Erfarenheten visar, att användandet av motorfordon, även om det sker med all försiktighet, innebär en fara för andra trafikanter, och från denna synpunkt

synes det mindre betänkligt att avvika från den eljest i vår lagstiftning i allmänhet gällande grundsatsen, att skadeståndsplikt förutsätter vållande. Emot att nu utsträcka försäkringen tala emellertid starka skäl. Först och främst synes det betänkligt, att vid åläggandet av nya bördor å motortrafiken göra dessa tyngre genom att ytterligare utöka försäkringens omfattning. Men därtill kommer en annan omständighet, som högeligen försvårar en utsträckning av försäkringsskyddet i detta sammanhang. Jag syftar på önskvärdheten, för att icke säga nödvändigheten av att försäkringsgivarens ansvarighet icke göres vidsträcktare än bilägarens. Att förplikta en person att bekosta försäkring mot skada, för vilken han ej är ansvarig, är i stort sett detsamma som att göra honom ansvarig för skadan. En utvidgning av trafikförsäkringsskyddet bör enligt mitt förmenande förknippas med en revision av 1916 års lag angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik. En dylik revision har också från olika håll påyrkats, men meningarna om riktlinjerna för denna gå alltjämt isär och erforderliga utredningsarbeten, vilka torde komma att beröra skadeståndsrättens centrala delar, hava ännu icke upptagits. Att nu låta en revision av ansvarighetslagen föranleda ytterligare uppskov med förevarande lagstiftningsfråga torde icke böra ifrågakomma. Vid omförmälda revision, som knappast länge låter sig undanskjuta, lärers nödig uppmärksamhet komma att ägnas frågan om trafikförsäkringsskyddets utvidgning till rena olyckshändelser.

Uti en i anledning av propositionen väckt motion av herr Möller hemställdes emellertid, att den föreslagna trafikförsäkringen måtte givas sådant omfång, att försäkringsgivaren bleve ansvarig såväl i anledning av skada å egendom, som med fordonet i fråga befordrades, som ock i anledning av skada å person, även om försäkringstagaren ej vore för skadan ansvarig.

Motion.

Utskottet anförde i sitt utlåtande (nr 14) i denna del:

Utskottet.

En fråga, som tilldragit sig utskottets särskilda uppmärksamhet, har varit, huruvida försäkringsgivares ersättningsplikt borde utvidgas till att i större eller mindre grad omfatta även skada, som uppkommit vid rena olyckshändelser. Vid fjolårets riksdag anförde utskottet, att vid den utredning i ärendet, som utskottet fann erforderlig, jämväl syntes böra komma under övervägande möjligheten att utvidga försäkringsgivares ansvarighet, samt att det särskilt förefölle utskottet önskvärt, att även rena olyckshändelser bleve indragna under försäkringen. Departementschefen har emellertid funnit sig icke nu kunna tillstyrka en utsträckning av ansvarigheten på sätt sålunda ifrågasatts. Herr Möller däremot har i sin motion hemställt om sådan ändring av 3 § i förslaget till lag om trafikförsäkring å motorfordon, att försäkringsgivares ersättningskyldighet skulle omfatta all skada, som uppkommer vid trafik med motorfordon. Att gå så långt som i denna motion föreslagits kan utskottet emellertid icke nu tillstyrka. Däremot finner utskottet alltjämt goda skäl tala för att åtminstone vissa fall av skada vid ren olyckshändelse komma att omfattas av försäkringen. Utskottet anser sig emellertid icke böra hemställa om ändring i förslaget på denna punkt utan förordar allenast avlåtande av en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om skyndsamt utredning och förslag i detta hänseende. Anledningen till denna utskottets ståndpunkt är i främsta rummet en önskan att vid den obligatoriska trafikförsäkringens införande i möjligaste mån söka undvika förändringar i den nu brukliga ansvarighetsförsäkringen av sådan

art, att deras inverkan å premierna är svår att beräkna. Någon statistisk erfarenhet till ledning för bedömandet av den ökning i risken, olyckshändelsernas indragande under försäkringen skulle innebära, föreligger icke. Enligt utskottets mening bör dylik statistik åvägbringas redan från början av den obligatoriska trafikförsäkringens bedrivande, och sedan ett något så när tillräckligt material sammanbragts, läser Kungl. Maj:t vilja till omprövning upptaga frågan om försäkringspliktens utvidgning. Därest icke vid samma tid kan företagas den revision av 1916 års lag angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik, varmed utvidgningen av trafikförsäkringsskyddet enligt departementschefens mening bör förknippas, synes det böra tagas under förnyat överbäggande, huruvida denna omständighet må lägga hinder i vägen för berörda utvidgning. Vad angår spörsmålet, om skyddet bör utsträckas att omfatta alla olyckshändelser, har utskottet väl i likhet med departementschefen närmast beaktat sådana fall, då någon, som icke vid tillfället anlitat motorfordon för sin befordran, blir utsatt för skada, men det synes utskottet kunna ifrågasättas att under försäkringsskyddet indraga även vissa andra fall.

Utskottet — som i huvudsak tillstyrkte propositionen — hemställde förty tillika, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville skyndsammast möjligt verkställa utredning, huruvida och i vad mån skyldighet borde stadgas för trafikförsäkringsgivare att ersätta skada, som genom trafik med motorfordon uppkommit vid rena olyckshändelser, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Riksdagen.

Utskottets hemställan blev av riksdagen bifallen.

Utskottet.

Utskottet vidhåller alltjämt sin år 1929 uttalade uppfattning om önskvärdheten av utvidgning av den obligatoriska trafikförsäkringen att avse åtminstone vissa fall av skada vid ren olyckshändelse. Enligt vad utskottet inhämtat har Kungl. Maj:t, sedan riksdagen år 1929 avlät skrivelse med begäran om utredning i ämnet, igångsatt sådan utredning. Utskottet förutsätter, att denna icke göres vidlyftigare än som oundgängligen erfordras och att densamma bedrivs med skyndsamhet. Något skäl att nu avlåta en ny skrivelse till Kungl. Maj:t uti ifrågavarande syfte torde alltså icke föreligga.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 februari 1932.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*,¹ *Bissmark*, *Norling**, *Jonsson* i *Lycksele*,
*Forssell**, *Julin*, *Branting** och *Halvarsson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i *Halmstad*,² *Christenson* och *Johanson* i
*Huskvarna**, fru *Östlund*, samt herrar *Olsson* i *Mellerud*, *Jonsson* i *Risinge*, *Grapenson* och
Jönsson i *Fridhill*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.